

ՎԵՍՏԵՐ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ՀԵՏ



ՄԵՏԼՐՍ

891.99-93

27968.

4-47 / 4 Kumpör, U.

Umbauarbeiten Kump: 12.

7

11/11

59

Վ Ե Ս Պ Ե Ր

891.99-93
Վ-47

ՅՏՈՒԳԱՄ Է. 1961 թ.

Մ Ա Ն Ո Ւ Կ Ն Ե Ր Ի Հ Ե Տ

27968
1191
205D

A $\frac{II}{30688}$

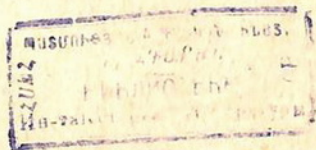
Շապիկը
ՀՐ. ՌՌԻԿԿՅԱՆԻ



ՊԵՏՀՐԱՏ
ՀԼԿՅԵՄ ԿԿ ԿԻՅ ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԲԱԺԻՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1 9 3 7



~~1851~~

ՇԱՂԻԿՆԵՐՆ ԱՍԻՆ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿԻՆ...

Յեա թարմ վաճռի եմ վառ-կարմիր,
Իսկ յես՝ մեխակ քաղցրաբույր,
Յեա ել շուշան եմ, նայիր,
Պատրաստ տալու քեզ համբույր:

Մեզ իր գույները տվեց
Ծագող արեվը բարի,
Անձրեվ-մայրիկն ել ջրեց,
Վոր մեր սրտիկը չայրի՛...

Մենք խաղում ենք շարունակ
Թիթեռների հետ սիրուն,
Մտնում նրանց թեվի տակ,
Նրանց ըզգնել համբուրում:

Իսկ գիշերը՝ մուշ-անճշ
Մենք ննջում ենք քեզ նման,
Հովը ձայնովն իր քնքուշ՝
Յերգ ե ասում մեզ համար:

Նման չենք մենք քո դայար
Թաթիկներին ծափ տվող,
Աչիկներիդ հուսավառ,
Ժպիտներին քո գերող...

Մենք սիրում ենք քեզ՝ ինչպես
Բարակ շիթերն անձրեվի,
Քո ժպիտները պես-պես՝
Յողված շողովն արեվի...

Ձե՞ վոր դու յել մեզ նման
Վառ ծաղիկ ես շաղաթաց,
Խորհրդային, աննման
Մեր արեվի տակ ծաղկած...»



ԹԵԼԻԿՆ ՈՒ ՄԵԼԻԿԸ

1

Գարունն յեկավ մանուշակով,
Մանուշակով, մեր աշխարհով,
Գրլգլալեն առուն հոսեց—
Մար ու քարին համբույր ավեց:
Յե՛վ բոլորի գլխի վրա՝
Փռեց արե՛վն փոսկե վրան...

2

Յերկու սիրուն քույր ճնճողուկներ
Չունենալով հատիկ ու կեր,
Նայում եյին իրենց ճանաչ
Մանուկներին, մարգին կանաչ,
Նայում եյին խեղճ ու կրակ,
Ու միտք անում յերկար-բարակ...
—Շատ եմ քաղցած, Թելիկ քույրիկ,
Վոչ վորդ ունենք, վոչ ել հատիկ...—
Ասաց Մելիկը հուսահատ,
Ու արտասուք թափեց առատ:

—Լաց մի լինի, — Թելիկն ասաց, —
Ձե, չէնք մնա անփերջ սոված,
Ըսպասիր ինձ ետեղ մի ժամ,
Մինչե՛վ վոր յես վերադառնամ:

Թեև քաղցած՝ թռավ- գնաց
Թելիկն աշխուժ ու թե՛վաբաց.
Թռավ՝ հույսը մ'իշտ սրտում վառ,
Ու կեր փնտռեց նա անդադար:

3

Հանկարծ նրա դեմը բացվեց
Պտուղներով լիքը պարտեզ.
Կախվել էյին ճյուղերից ցած՝
Թշիկներով վառ, կարմըրած՝
Կլոր-կլոր բալ ու կեռաս,
Թուխը անուշ ու նորահաս:

Կերամ, կերամ ու կշտացավ,
Տանջող քաղցը նա մոռացավ:
Չմոռացավ բայց Մելիկին,
Աչքը ճամբին իր քույրիկին:
Կտցից կախած բալ ու կեռաս.
Թուխը անուշ ու նորահաս—
Վերադարձավ նա քրոջ մոտ՝
Սրտով կարոտ...

Ուրախացավ Մելիկը շատ,
Յե՛վ դադարեց արցունքն առատ,
Ու փայլ առան ու փայլ տվին
Նրա աչքերն ասես կրկին:
Կերամ, կերամ ու կշտացավ,
Տանջող քաղցը նա մոռացավ:
Դարձավ ուրախ ու ճըլվլուն,
Գըլգլացող, ինչպես առուն:
Պատմեց թելիկն այն պարտեզի
Պտուղների, ծաղկի մասին,
Ճրթճթալով ու լավ պատմեց,
Մինչե՛վ Մելիկն անուշ քնեց...

Առավոտը, յերբ լուսացաւ՝
 Թելիկն ասաց զվարթաճայն.
 — Թե՛վ առ, գնանք, քույրիկ Մելիկ,
 Պտուղներով պարտեզն այն լիք,
 Վոր չմնանք այլե՛վս սոված,
 Յերեկվա պես հուսահատված.
 Ո՛վ իր միտքը կը հոգնեցնի,
 Չի ծուլանա յե՛վ կաշխատի՝
 Նա ել կուտի...

ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԴԱՇՏԵՐՈՒՄ

Հովտեմբերիկ ենք մենք յոթ,
Խաղում, վաղում ենք, թռչում.
Յես մի զինվոր կրակոտ,
Սուրիկն անվախ ողաշու.
Վահանր՝ տուն կառուցող,
Յուրկը հյուսն մի ճարտար.
Զարիկը տուն լուսացնող՝
Նուրբ թելերով անդադար:

Իսկ Աստղիկը՝ այգեպան,
Յանող, ջրող մի աղջիկ,
Տիգրանիկը բուսաբան,
Ուսուցչուհի՛ յե Նազիկ...
Ու գնում ենք ծափ տալով,
Ու բախ յերգով՝ զիլ ու զիլ,
Կանաչի մեջ լող տալով
Ու մարգերով նորածիլ:

Յերբ մոտենում ենք ջրի
Զով ու զուլալ օփերին՝
Յես զինվորի պես արի —
Կանգ՝ եցնում եմ բոլորին,
Բարձրանալով մի քարի՝
Զայն եմ տալիս համարձակ.
Սուրիկ, անվախ ողաշու,
Վահան, ընկեր կառուցող,

Յուրիկ, դու հյուսն ու ճարտար,
Զարիկ, դու տուն լուսացնող,
Աստղիկ, դու լավ այգեպան,
Դուք ել, Նազիկ, Տիգրանիկ,
Ուսուցչուհի, բուսաբան,
Յեկեք այստեղ տուն շինենք:

Իսկ տան շուրջը՝ մի պարտեզ,
Պարտեզի մեջ այդ դալար՝
Մրգեր հասնեն թող պես-պես, —
Մալոր ու թութ ու յելակ,
Խնձոր, ծիրան, սերկեվիլ,
Մարջանի պես կարմիր բալ,
Դեղձը՝ գույնով արեվի,
Տանձը՝ խոշոր, մեղրահալ...

Հետո շինենք մի գալրոց,
Հետն ել թատրոն, գործարան,
Ապա բարձր մի ամրոց՝
Վրան գրոշ հուրհրան...
Կարմիր, կարմիր դրոշակ —
Մուրճ-մանգաղով դարդարուն,
Նրա տակին՝ տպարան —
Գիշեր-ցերեկ գրնգուն...

— Համաձան յն եմք, համաձան յն, —

Ասին նրանք այդ ժամին,

Իսկ յես քարից թոս ցած,

Փաթաթվեցի բոլորին:

Ու պար յեկանք, խնդացինք

Մինչեպ վոսկի իրիկուն,

Գույն-գույն ծաղիկ փնջեցինք —

Յերգով դարձանք դեպի տուն...

ՄԱՅՐԻԿԻ ՊԱՏԻԺԸ

Առած մի մեծ ու փոշոտ քար՝
 Վազեց փողոցն անկարգ Մարգար,
 Որորվելով-շորորալով՝
 Տեսավ անցնում ե մի գեր կով.
 Հորթն ել կողքին ժիր ու սիրուն՝
 Մեկտեղ գնում են դեպի տուն:
 — Հեյ, բղավեց, — ուր եք գնում
 Որորվելով, ինձ չեք տեսնում...
 Ու շարտեց քարն այդ խոշոր՝
 Դեպի կովը որոր-շորոր:
 Այդ փոր տեսավ մայրը նրա՝
 Վազեց-յեկավ արագ-արագ.
 — Չես ամաչում, — ասաց նրան, —
 Վազը յերբվոր նստես սեղան՝
 Սերը վրան նստած մատ-մատ—
 Չես ստանա դու անուշ կաթ.
 Գե փոր աչք մեծ քարով աչքով
 Գն փոր աչք տոն քարով աչքով
 Վերք հասցրեր կովին հենց նոր:

ՏԻԳՐԱՆԻԿԻ ՆԱՄԱԿՆ ԸՆԿԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻՆ

Մեծ Ստալին, իմ մեծ ընկեր,
 Քեզ իմ մատաղ սրտից այսօր
 Ուղարկում եմ բարեվ ու սեր,
 Քեզ, բոլորից մեծ ու հզոր...
 Դու նայում ես մեր տան պատից
 Լենին պապի հետ միասին,
 Յեվ սիրառատ ժպտում ես ինձ,
 Ինչպես պայծառ լիալուսին:
 Սիրում ես ինձ, փտահ գիտեմ,
 Ինչպես բոլոր մանուկներին,
 Յեվ յես պատրաստ կանգնած քո դեմ՝
 Ըսպասում եմ միշտ հրամանիդ...
 Ընկեր Արամն յերեկ պատմեց,
 Վոր յեղել են քեզ մոտ արդեն
 Ընկերներն իմ ինձանից մեծ,
 Վորոնք անդուլ աշխատել են,
 Քրտինք թափել գիշեր-ցերեկ՝
 Կառուցելու տուն, գործարան
 Յեվ չույս տվող ինչպես արև
 Հիզրոշեն ու հիզրոկայան...
 Մեր սիրելի պապ Կալինին
 Կախ ե տվել նրանց կրծքից
 Շքանշան մեծ Լենինի.
 Իբրև նվեր թանկ ու անզին:

Իմ մեծ ընկեր, մեծ Ստալին,
Յերբ վոր յես ել շուտ մեծանամ՝
Սշխատանքովս քեզ սիրելի
Ու ժրաշան մարդ կդառնամ:
Ընկերներիս հետ միասին
Կկառուցեմ գյուղ ու քաղաք,
Նոր ջրանցքներ դաշտի սիջին,
Գործարաններ՝ տեղակ-տեսակ...
Ու մի որ ել կգամ Մոսկվա՝
Ուրախ, հպարտ, կարոտալի,
Վոր իմ կրծքին ել շողշողա
Շքանշան մեծ Լենինի:

ՇԱՀԱՆԻԿՆ ԵՄ...

Շահանիկն եմ յես փոքրիկ,
Ունեմ պես-պես խաղալիք,
Շուտով կգա Լիլիթիկ,
Վոր մենք խաղանք միասին,
Ինչպես քոթոթն ու փիսիկ:

ԾՈՒՅԼ ԹԱՓԱՌՈՂԸ

(Խ. Գրիգորի)

Կարելի՞ յե միթե այդպես...
Մոռանալով զպրոցի ճամբան՝
Փողոցներում դու շրջում ես,
Ընկերներիդ հետ ծույլ, թափառական:

Ինձ պատմել են քո հոր մասին.
Յեղել ե այդ բանվորն աշխատասեր.
Թեյեմ չհասավ իր մուրազին,
Բայց խողեց տխար ու լամ գործեր:

Նա դո՛հ դարձավ հին կարգերի,
Ափսոս, չտեսավ որն այս՝ բախտավոր,
Ինչպես չարքաշ ու խեղճ գերի —
Մեռավ կիսաքաղց, մեռավ չքավոր:

Իսկ հիմա քեզ, նրա վորդուն,
Այդ բոլորն ասես չի տխրեցնում,
Փողոցներով շրջում ես դու —
Ընկերներիդ հետ ծույլ ու վատանուն:

Չեյի ասի անգամ բառ մի,
Յեթե անշնորհ, հիմար լինեյիր,
Մի լացացնի բարեկամիդ,
Մի ծիծաղացնի թշնամուն անսիրտ:

Պարտիզպանը, նայում է յերբ
Պտուղներին իր՝ քաղելու համար՝
Աշխատում է նա ամեն կերպ
Մատղաշ ծիլի հետ լինել հոգատար...

Դո՛ւ ել ծիլ ես, խնամք ուզում,
Վոր հասակ քաշես յեվ լավ պտուղ տաս,
Թող չկորչի իմ խոսքը գուր,
Ականջ արա ինձ, սիրելի տղաս:

Այն, ինչ այսօր դու կորցրիր,
Դժվար թե վաղը գտնես հեշտությամբ,
Փոքրիկ յերգն այս՝ դու լավ հիշիր
Յեվ սրտիդ վրա գրիր նույնությամբ:

Մ Ե Ն Ք...

(Ս. Շալիֆ)

1.

Մենք, մենք, մենք—
Հոկտեմբերիկ ենք,
Մեր սրտում ունենք,
Շողշողուն արեփ,
Վառ գարնան ունենք
Մեր գլխի վերեփ:
Յերբ քայլում ենք մենք—
Ասես շանթ լինենք,
Այնպես աշխույժ ենք:
Մենք, մենք, մենք—
Սնվախ ու արի
Հոկտեմբերիկ ենք:



A II
30688

ԱՔԼՈՐ

2

Աքլոր, արլոր, այ արլոր,
Աչքդ մարջան, ջան արլոր,
Ի ու ի՛նչ վաղ ես վեր կենում,
Բարձր ձայնով զիլ կանչում:
Թույլ չես տալիս քնենք լավ,
Ու կանչում ես միալար,
Վոր վեր կենանք մենք նույնպես.
Սողանք խաղեր մեր պես-պես.
Աքլոր, արլոր, այ արլոր,
Աչքըդ մարջան, ջան արլոր

Մ Ե Խ Ա Կ

3

Քնքուշ մեխակ եմ,
 Սիրուն ծագիկ եմ,
 Կանաչ ցոյունով,
 Սատղիկ աչքերով՝
 Որորուն հասկ եմ.
 Նման եմ այնքան
 Մեր պարտիզպանի
 Անուշ աղջկան:
 Յես ամեն գույնի
 Ծաղկում եմ կրկին,—
 Վարդագույն, կարմիր,
 Սպիտակ, դեղին:
 Ո, զգուշ քայլեր,
 Չկոխոտես ինձ.
 Իսկ յեթե կուզես՝
 Կամաց քաղիր ինձ,
 Վոր կրծքիդ խփես...

ՄԱՔՐՈՒԹՅՈՒՆ

4

Առաջօտը յես,
Յերբ վեր եմ կենում —
Խողանակ ձեռքիս՝
Ատամս եմ մաքրում:
Չես հալատում, տես,
Փայլում են նրանք
Ծաղուր ձյունի պես:

Ե Ք Ր Ե Մ

(Կ. Կանիգազե)

Տասնհինգ տարի մեզնից առաջ,
 Ինչպես բատրակ՝ բեկի առաջ
 Ծեր Քյարամն եր աշխատում
 Լև մի կտոր չոր հաց ճարում:
 Աշխատում եր ամբողջ տարին —
 Ամռան տապին, ձմռան ցրտին,
 Աշխատում եր գիշեր-ցերեկ —
 Մեջքը ծռած ու վիզը թեք:
 Այդ ցափին նա չդիժացավ,
 Նոր — աշխարհը նա չտեսավ.
 Մեռավ՝ կարոտ ուրախ կյանքի,
 Հեռու բնկած ընտանիքից:
 Թող սե՛վ լի՛նի հինը ասցած,
 Հինը անցած՝ մոխիր դարձած:

*
 **

Նրա տղան — Երբեմն հիմի
 Առույգ ու ժիր, թուշը կարմիր,
 Սովորում ե դպրոցում նոր
 Լև յերազում տարին բոլոր՝
 Դառնալ անվախ մի ոգաչու.
 Թեթե՛վ — թեթե՛վ ինչպես թռչուն՝
 Թե՛վեր առնել, փերե՛վ թռչել,
 Կապույտ հեռվում վարժ սավառնել:

* *

Հաղիվ դարձած Եքրեմը տուն,
Վաղվան դասերն եր նա սերտում.
Իջավ մութը հանդարտ քայլով,
Շուրջը ծածկեց բարակ քողով:
— Տատիկ — Եքրեմն հանկարծ ասաց,
Ուրախ ձայնով, զվարթացած, —
Մեր ուսուցիչ Թալաթն այսօր
Շաս բան պատմեց ինձ համար նոր, —
Ոգանավի մասին պատմեց,
Հերոսներին նա մեր գովեց,
Վերջն ել հարցրեց.
«Ձեզնից ո՞վ ե ուզում դառնալ
Քաջ ողաշու և սլանալ
Դեպի լուսին, դեպի ամպեր» — :
Յես, ասացի, խիստ անհամբեր,
Յես ել, ասաց, Սարիըն հանկարծ:
Յե՛վ յերկուսս ել ուրախացած՝
Վորոշեցինք դառնալ շուտով
Ողաշուններ՝ սովորելով.
Համաձայն էս, տատիկ, ասա:
— Շատ ուրախ եմ, թո՛ւնիկ, — ասաց:

* *

Սովորելով յերկու տարի՝
Դարձավ Եքրեմն արդեն արի
Կարմիր — կարմիր մի ողաշու.
Դեպի վերե՛վ ե նա թռչում,
Դեպի լուսին, դեպի ամպեր,
Արծաթափայլ դեպի աստղեր...
Թե՛վեր ունի ամուր հիմի,
Իսկ ճակատին՝ աստը՛ղ կարմիր:

Ծ Ի Ծ Ե Ռ Ն Ա Կ

(Ս. Ս. վրա)

1

— Մայրիկ, նայիր ծիծեռնակին,
Նուրբ ճյուղերից նրա բնին,
Ինչքան լավ է, ինչքան սիրո՞ւն.
Յերբ վոր բացվում է նոր գարուն,
Գիտե՞ս, նա մեզ չի մոռանում,
Գալիս մեզ մոտ — բույն է շինում:
Նրա կտուցը քիչ կոր է, տես,
Նախշունիկ է, սիրունատես,
Չար աչքերը տնկած վրան՝
Բայց չի սիրում փիսոն նրան:
— Միրիւր, բալիկ, ծիծեռնակին,
Ու ձեռք մի տա նրա բնին,
Հավաքում է նա արտերից՝
Վնասատու միջատներին:

Ո Ր Ո Ր

2

Որոր, որոր, բալիկ ջան,
 Լեզուդ նոր ե, թրլթլան,
 Ծափիկ արա, ծիծաղիր,
 Շուրջըս ծիծաղ դու մաղիր:

Դե, մեծաղիր, իմ լալիկ,
 Մեր որերի դու ծաղիկ.
 Դու մեր աչքի լնլսն ես վառ,
 Հոկտեմբերիկ ես պայծառ:

Որոր, որոր, բալիկ ջան,
 Լեզուդ նոր ե, թրլթլան,
 Ծափիկ արա, ծիծաղիր,
 Շուրջըս ծիծաղ դու մաղիր:

ՏՂԱՆ ՅԵ Լ ՍԱՌՈՒՅՑԸ

(Մ. Ս. Սաբիր)

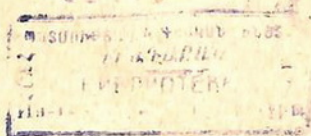
1

Դպրոցի ճամբրին՝ մի տղա
Սառույցի վրայով սղղանց,
Բայց ընկավ նա յերեսնիվար,
Պատահում է, ի՞նչ իմանար...
Յերբ վեր կացավ՝ խիստ վշտացած՝
Նա սառույցին այսպես ասաց.
— Սառույց, գիտե՞ս վատն ես դու,
Վտանգում ես դու մարդու,
Սակայն կարճ է կյանքդ հիմի,
Շուտով գարուն կլինի,
Հալչելով ջուր կդառնաս,
Վոր մեծ գետին միանաս:

ԳԱՐՆԱՆ ՈՐԵՐ -

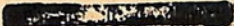
2.

Յեկեք, գարնան ջինջ որեր,
Տարվա անհեշ լամ որեր,
Սարուժ, ձորուժ, պարախղուժ
Հալեցրեք ձյունը խխուժ:
Գեաերը թող վարարեն,
Արոտները դալարեն,
Ծլի ցորենը թել-թել,
Ծաղկեն ծառերն ու վարդեր,
Տերկները կանաչեն
Յե՛վ աղբյուրները հնչեն:



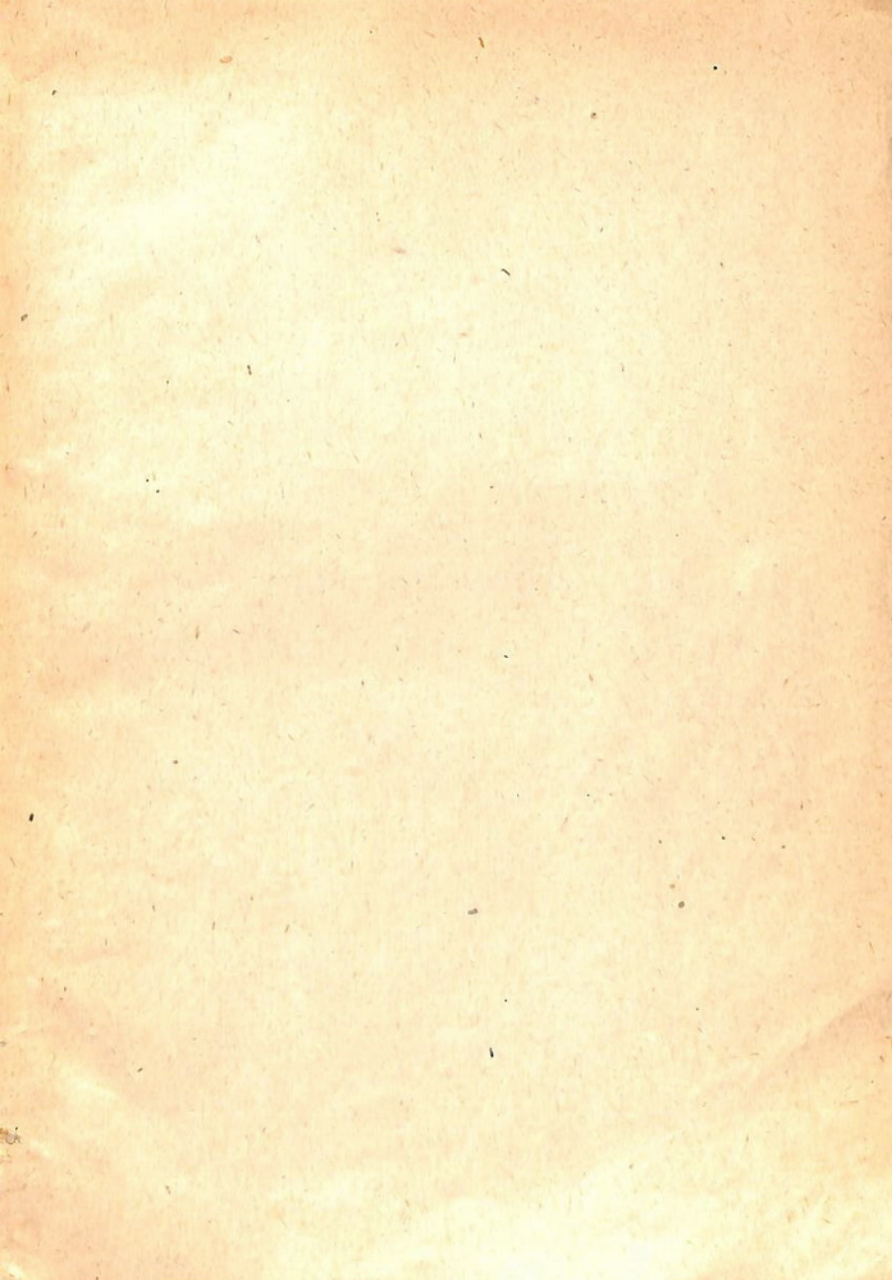
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒՅՑՈՒՆ

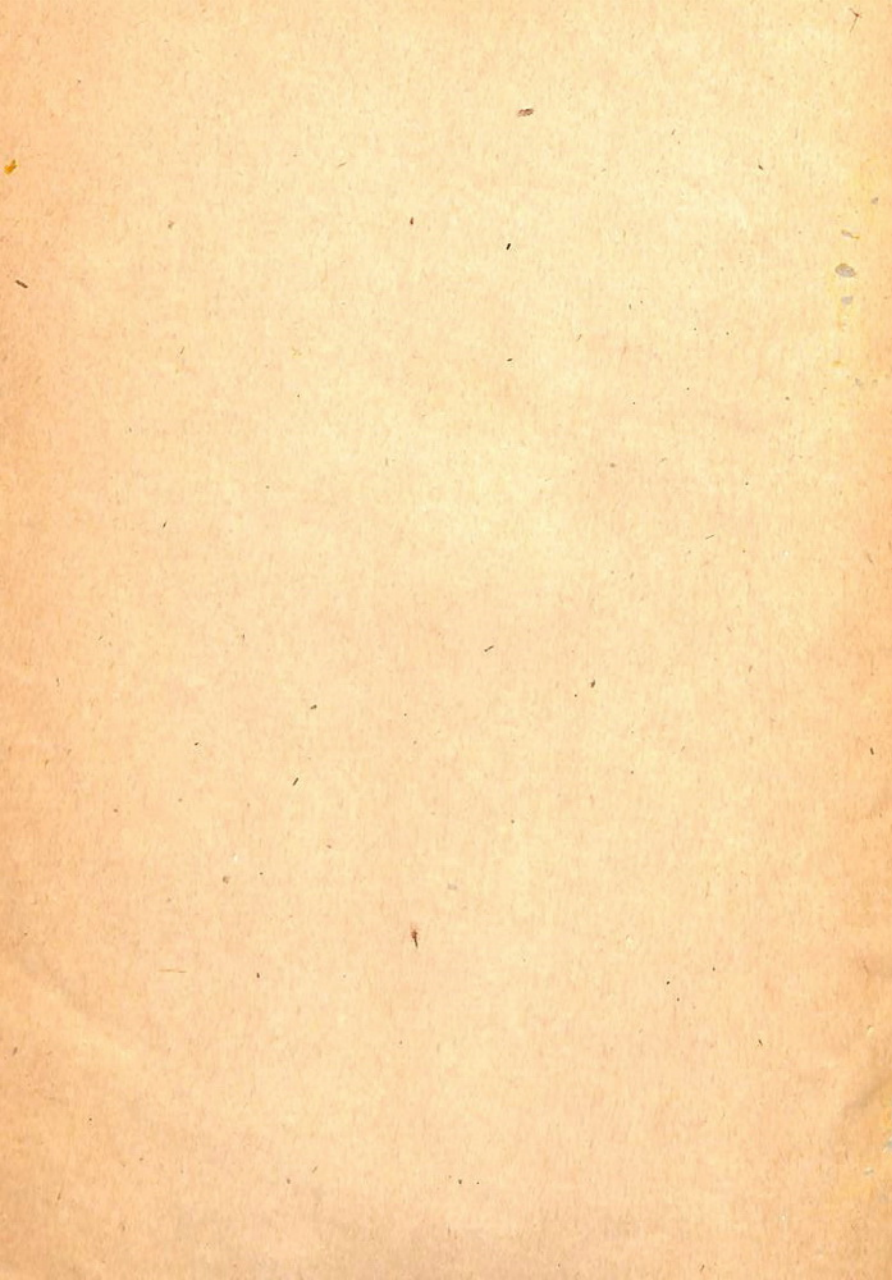
	Եջ
1. Ծաղիկներն ասին հոկտեմբերիկին	3
2. Պտուղներն »	5
3. Թելիկն ու Մելիկը	6
4. Ամառային դաշտերում	9
5. Մալբիկի պատիժը	11
6. Տիգրանիկի նամակն ընկ. Ստալինին.	12
7. Շահանիկն եւ	14
8. Ծույլ թափառողը	15
9. Մենք...	17
10. Աբլորը	18
11. Մելիակ	19
12. Մաքրություն	20
13. Եբրեմ.	21
14. Ծիծեռնակ.	23
15. Որոր.	24
16. Տղան և սառույցը	25
17. Գարնան որեր	26


Տեխ. խմբագիր՝ Աս. Արունյան
Սրբագրիչ՝ Ա. Արբանյան

Գլավիլիսի լիազոր Կ—4570 ՀրաՑ. 4090
Պատվեր 779, սիրամ 5000

Պետհրատի տպարան, Յերեվան, Լենինի 65





ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.



220030688

(104)

24

9112 1 0.

A $\frac{II}{30688}$

ВЕСПЕР
С ДЕТЬМИ
Гиз Арм. ССР, Ереван, 1987